

ЗАКОН О ПРАВНОМ ПОЛОЖАЈУ МЕЂУНАРОДНИХ СПОРТСКИХ САВЕЗА СА СЕДИШТЕМ У РЕПУБЛИЦИ СРБИЈИ

ОБРАЗЛОЖЕЊЕ

I. УСТАВНИ ОСНОВ

Уставни основ за доношење Закона о правном положају међународних спортских савеза са седиштем у Републици Србији садржан је у члану 68. став 4. Устава Републике Србије („Службени гласник РС”, број: 98/06), према коме Република Србија помаже развој здравствене и физичке културе и у члану 97. став 1. тачка 10) Устава према коме Република Србија уређује и обезбеђује систем у области спорта.

II. РАЗЛОЗИ И ЦИЉЕВИ ДОНОШЕЊА ЗАКОНА

Према тренутно важећим одредбама Закона о спорту („Службени гласник Републике Србије”, број 10/16) међународни спортски савез може имати седиште на територији Републике Србије једино ако се оснује у Републици Србији у складу са чл. 38, 39, 97. и 101. Закона о спорту.

Међутим, како је очување континуитета примарни и у свему основан предуслов свих међународних спортских савеза, а не новооснивање, разлози за доношење овог закона имају за циљ да реше два проблема, и то:

1) непостојање законских механизма да постојећи међународни спортски савез са седиштем на територији неке стране државе промени седиште на територији Републике Србије и изврши „превођење” уписа у Регистар удружења, друштава и савеза у области спорта како би задржао правни и спортски континуитет;

2) околност да програми надлежних међународних спортских савеза са седиштем на територији Републике Србије не представљају општи интерес у области спорта у смислу члана 112. Закона о спорту, тако да не постоји законски уређен основ за подршку активностима тих савеза, чак и када Република Србија има оправдан интерес да подржи активности тих међународних спортских савеза.

Доношење овог закона је изузетно важно са становишта потребе унапређења система спорта у Републици Србији који је, с једне стране, стратешки за Републику Србију геополитички, дипломатски и привредно-туристички, а с друге стране, представља важну даљу подршку и услов је даљег развоја домаћег спорта и то како у сферама грана спорта с циљем постизања врхунских спортских резултата, тако и у областима спорта најширег обухвата.

Такође, према члану 6. став 1. Закона о спорту, све организације у области спорта су у обавези да остварују своје циљеве и обављају спортске активности и спортске делатности у складу не само са законом, већ и са потврђеним конвенцијама у области спорта и принципима утврђеним у документима међународних организација чија је чланица Република Србија. Република Србије је чланица Савета Европе и кандидат за члана Европске уније. Однос Европске уније према спорту садржан је у принципима и одредбама бројних докумената које су донели органи Европске уније, који се, пак, заснивају или позивају на документима Савета Европе. У анализи стратегије развоја спорта у Републици Србији за период 2026 – 2035.

године ти документи су прецизно идентификовани. Међународни спортски савези су невладине организације засноване на слободи удруживања који своју делатност (у највећем делу је реч о различитим услугама) обављају и на територији земаља Европске уније, а поједини од њих имају и седиште на територији Европске уније, те доношење Закона о правном положају међународних спортских савеза са седиштем у Републици Србији јесте повезано са процесом придруживања Европске уније и испуњавањем обавеза према Европској унији и Савету Европе у процесу приступања Европској унији. Кроз доношење Закона о правном положају међународних спортских савеза са седиштем у Републици Србији врши се усклађивање нашег законодавства са принципима садржаним у следећим документима:

– Савет Европе: Препорука CM/Rec (2021)5 - Ревидирана Европска повеља спорта; Препорука CM/Rec (2011)3 – О принципима аутономије спорта у Европи; Препорука CM/Rec (2018)12 – О промоцији доброг управљања у спорту; Резолуција MSL18(2024)5 - Колаборативно управљање и добро управљање у спорту: подржавање новог приступа који одговара његовом друштвеном значају; Резолуција 1602 (2008) - Потреба за очувањем Европског спортског модела; Препорука - Основни принципи статуса невладиних организација у Европи;

– Европска унија: Резолуција Савета ЕУ (2021/С 501/01) - О кључним карактеристикама европског спортског модела; Резолуција Савета ЕУ (2021/С 501/01) – О кључним карактеристикама европског модела спорта; „Декларација о специфичним карактеристикама спорта – социјална функција спорта у Европи, кључни аспект за имплементацију заједничке политике” Европског савета из 2000 (Декларација из Нице); Закључци прве Конференције ЕУ о спорту, 1999, Олимпија, Грчка; члан 149. Уговора из Лисабона о измени Уговора о Европској унији и Уговора о оснивању Европске уније; члан 12. Повеље Европске уније о основним правима (2007/С 303/01).

Остваривање спортских активности и спортских делатности, као и улога свих носилаца јавне власти морају да буду у складу са ратификованим конвенцијама у области спорта и принципима утврђеним у документима међународних организација чија је чланица Република Србија, као и Европске уније (као земља кандидат). У том погледу при изради овог закона посебно су узети у обзир следећи документи:

1) Уједињене Нације:

– Међународна повеља о физичком образовању и спорту УНЕСКО-а,
– Резолуција Генералне скупштине Уједињених нација 58/5 – „Спорт као средство за промоцију образовања, здравља, развоја и мира”;

2) Савет Европе:

– Европска спортска повеља,
– Кодекс спортске етике,
– Европска повеља о спорту за све,
– Европски Манифест - Млади и спорт,
– Препорука бр. Р (95) - „О значају спорта за друштво”,
– РЕЗОЛУЦИЈА - „О принципима доброг управљања у спорту”,
– Препорука бр (99) 9 - „О улози спорта у продубљивању социјалне кохезије”,
– Препорука (2003) 6 - „О унапређењу физичког образовања и спорта за децу и младе свим државама Европе”,
– Препорука (2000) 17 - „О правилима о одрживости у спорту: партнерство између спорта и животне средине”,
– Резолуција број 2/75 – „О улози јавних власти у развоју спорта за све”,
– Европска урбана повеља,
– Основни принципи статуса невладиних организација у Европи;

3) Европска унија:

- Изјава из Амстердама о значају спорта,
- Декларација из Нице о специфичним карактеристикама спорта,
- Бела књига о спорту и Бела књига о спорту 2,
- Уговор о функционисању Европске уније (Лисабонски уговор).

Законом је установљен систем којим се омогућава међународним спортским савезима да без прекида правног континуитета преселе своје седиште у Републику Србију, а имајући у виду да је управо тај недостатак и његово решавање наишло на потпуни консензус. Наиме приликом рада на Предлогу стратегије развоја спорта у Републици Србији за период 2026 – 2035. године констатовано је да је по приоритету потребно отворити ту могућност и створити законски основ, јер постоји заинтересованост неколико важних постојећих међународних спортских савеза који би желели да промене седиште у Републику Србију. При томе, став да је потребно доношење посебног закона, а не измена важећег Закона о спорту, производ је чињенице да је Предлогом стратегије развоја спорта у Републици Србији за период 2026 – 2035. године предвиђено, као једна од мера, да ће се нови Закон о спорту или измене и допуне постојећег Закона о спорту донети до краја 2028. године, што није период у коме се може сачувати и обезбедити заинтересованост међународних спортских савеза.

Следствено свему наведеном, законско решавање и отварање ове могућности има вишеструки значај како за систем спорта Републике Србије, тако и у ширем смислу за даље унапређење и развој међународног значаја и статуса Републике Србије, њен привредни и туристички развој и афирмацију.

III. ОБЈАШЊЕЊЕ ОСНОВНИХ ПРАВНИХ ИНСТИТУТА И ПОЈЕДИНАЧНИХ РЕШЕЊА

1. ОСНОВНЕ ОДРЕДБЕ (чл. 1. и 2.)

Овим законом уређени су услови и поступак за признавање правног статуса међународним спортским савезима у Републици Србији, питања везана за успостављање седишта међународних спортских савеза у Републици Србији, регистрацију међународних спортских савеза у Републици Србији, правни континуитет, правни положај и остваривање права и обавеза, функционалне привилегије и изузећа, положај међународног особља, финансијску подршку, надзор и престанак статуса, као и друга питања од значаја за рад међународних спортских савеза са седиштем у Републици Србији.

Надаље, дефинисани су услови, чије постојање проверава и утврђује министарство надлежно за спорт, које међународни спортски савез мора да испуни како би био препознат од стране Републике Србије. Тако, у смислу овог закона међународним спортским савезом сматра се непрофитна међународна спортска невладина организација која кумулативно испуњава следеће услове: окупља националне спортске савезе, укључујући и надлежни национални спортски савез Републике Србије; у складу са својим статутом и другим општим актима врши послове од заједничког интереса у одређеној грани или области спорта на регионалном, европском или светском нивоу; организује или управља међународним спортским такмичењима; члан је или је непосредно или посредно призната од стране Међународног олимпијског комитета или Међународног параолимпијског комитета када су у питању спортови особа са инвалидитетом, односно која је на светском, европском или регионалном нивоу надлежна за одређену грану или област спорта и поднесе захтев за пресељење седишта у Републику Србију министарству надлежном за спорт, по правилу, а изузетно и међународни спортски савез који није члан или није непосредно или посредно признат од стране Међународног олимпијског комитета или

Међународног параолимпијског комитета када су у питању спортови особа са инвалидитетом, односно која је на светском, европском или регионалном нивоу надлежна за одређену грану или област спорта уколико је спорт, односно област спорта за који врши надлежност на међународном нивоу признат и препознат као грана, односно област спорта у Републици Србији од стране министарства надлежног за спорт и уколико је надлежни национални спортски савез Републике Србије члан тог савеза.

2. ПРАВНИ СТАТУС, РЕГИСТРАЦИЈА И СЕДИШТЕ (чл. 3 – 5.)

Како је поред формалног сагладавања, не мање важан и геополитички, дипломатски и привредно-туристички значај приликом доношења одлуке о прихватању домаћинства међународног спортског ентитета у Републици Србије овим законом утврђује се да Влада доноси одлуку о давању статуса међународном спортском савезу, уз давање оцене да би пресељење седишта међународног спортског савеза допринело унапређењу положаја и угледа Републике Србије у међународном окружењу. Овим решењем води се рачуна да се приликом одлучивања потврди у свему неспоран пуни спортски капацитет и значај одређеног међународног спортског савеза, с једне стране, а да се при томе додатно и провери стратешки геополитички значај, с друге стране.

Поред тога, уважавајући да је различитост међународних спортских савеза како у погледу обухвата спортске надлежности (неки од савеза имају надлежност за више спортова, а неки само за појединачни, неки су надлежни за гране, а неки за област спорта итд.), тако и у погледу територијалног обухвата (неки остварују надлежност на светском, неки на европском или регионалном нивоу) законско опредељење је да је потребно појединачно одлучивање Владе којим би се ближе уредила питања од значаја за рад међународног спортског савеза у Републици Србији, а нарочито питања везана за: финансијску подршку, обезбеђење и услове коришћења простора, издавање виза, као и одобравање привременог боравка и рада, у убрзаним поступцима међународном особљу и друго. А следствено томе, законом се надаље утврђује да је међусобна права и обавезе међународног спортског савеза и Републике Србије потребно ближе уређивати споразумом о седишту који закључује Влада у име Републике Србије и међународни спортски савез, на предлог министарства надлежног за спорт.

Надаље, како је за несметан рад и функционисање међународног спортског савеза неопходно да има признато својство правног лица у Републици Србији овим законом прописани су услови за стицање тог својства. Такође, препозната је и неопходност да се овим законом у свему уреди упис у надлежни регистар Агенције за привредне регистре, а имајући у виду да постојећи законски режим не препознаје ту могућност. Поред тога, уважавајући специфичности предвиђено је да се ближа питања којим се уређује предмет регистрације; садржина и образац пријаве за упис у надлежни регистар и регистрацију других података, документација која се уз пријаву прилаже, као и друга питања од значаја за упис, промену или брисање међународног спортског савеза из надлежног регистра уреде подзаконским актом.

3. ПРАВНИ КОНТИНУИТЕТ (члан 6.)

С обзиром да су међународни спортски савези облици организовања на светском, европском, односно регионалном нивоу са вишедеценијским традицијама предуслов да ти савези донесу одлуку да промене своја седишта јесте да тиме не угрозе свој пун правни континуитет. Наиме, овај континуитет неопходан је међународним спортским савезима општеприхваћен принцип, јер би у супротном изгубили како спортске ингеренције којима располажу, тако и најдиректније угрозили функционисање гране, односно области спорта у

односу на коју остварају надлежност. Из тог разлога, овим законом обезбеђује се да успостављањем седишта у Републици Србији међународни спортски савез задржава пун правни континуитет уз потврду да Република Србија признаје права и обавезе међународном спортском савезу настале пре успостављања седишта у Републици Србији, у складу са општим правилима облигационог права, међународног права у области спорта и међународним спортским правилима.

4. ПРАВНИ ПОЛОЖАЈ И ОСТВАРИВАЊЕ ПРАВА И ОБАВЕЗА (члан 7.)

По питању правног положаја овим законом прописује се да међународни спортски савез са признатим својством правног лица може стицати права и обавезе, располагати имовином, отварати рачуне код пословних банака у Републици Србији и закључивати уговоре у вези са обављањем својих активности и делатности, у складу са овим законом, као неспоран основни предуслов за несметан рад и функционисање међународног спортског савеза са седиштем у Републици Србији.

Нацртом закона уређује се да се на примања која остваре спортисти и спортски стручњаци од међународног спортског савеза коме је признато својство правног лица у Републици Србији у складу са чл. 3. и 5. овог закона, сагласно члану 2. став 4. овог закона сходно примењују одредбе закона којима се регулише спорт у Републици Србији. Овим се међународни спортски савез ставља у равноправни положај са националним организацијама у области спорта, што представља стимулативну меру за међународни спортски савез када је реч о ангажовању есенцијалних стручњака за рад и функционисање тог савеза, а то су спортисти и спортски стручњаци.

5. ФУНКЦИОНАЛНЕ ПРИВИЛЕГИЈЕ И ИЗУЗЕЋА (чл. 8. и 9.)

Питања везана за функционалне привилегије и изузећа, које су већ уобичајена за међународне спортске савезе и које су препозната у међународним оквирима како би међународни спортски савези могли да остваре своје функције у међународном спорту, детаљно су регулисана овим законом, уз децидно одређење да те привилегије и изузећа не представљају дипломатски или конзуларни статус, нити општи имунитет од примене Устава и закона Републике Србије, већ су ограничена на спортске регулаторе надлежности међународног спортског савеза које се односе на доношење и примену општих и појединачних аката међународног спортског савеза, одлуке у вези са организацијом и спровођењем спортских такмичења, поступке лиценцирања, регистрације и рангирања, дисциплинске, етичке и друге унутрашње поступке, рад арбитраже и независних тела међународног спортског савеза, а не односе се на акта и радње које нису у непосредној вези са обављањем послова са искључивом спортском регулаторном надлежношћу међународног спортског савеза, облигационе односе настале закључењем правних послова ван основне делатности међународног спортског савеза и одговорности за штету проузроковану намерним поступањем.

Такође, законом је прецизирано да функционалне привилегије и изузећа не обухватају држављане Републике Србије, нити лица са сталним боравком у Републици Србији који су ангажовани од стране међународног спортског савеза. Поред тога, како би се недвосмислено направило разграничење између међународних организација са седиштем на територији Републике Србије и међународних спортских савеза са седиштем на територији Републике Србије законом је прописано да међународни спортски савез, њени органи, запослени, функционери и друга лица која поступају у име и за рачун међународног спортског савеза

немају дипломатски, конзуларни, нити статус међународне мисије, нити уживају привилегије и имунитете који проистичу из међународног дипломатског или конзуларног права.

Поред тога, како је јавни поредак Републике Србије неприкосновен, овим законом децидно је предвиђено да надлежни органи Републике Србије неће преиспитивати спортска правила и одлуке донете у складу са њима од стране међународног спортског савеза, али да то право задржавају у случају да је истима повређен јавни поредак Републике Србије.

6. МЕЂУНАРОДНО ОСОБЉЕ (члан 10.)

Сви међународни спортски савези по природи свог организовања интегришу, између осталог, и ангажовање физичких лица из бројних држава који својим професионалним капацитетима могу да одговоре изазовима рада у једном тако сложеном и одговорном механизму који прати спорт на нивоу света, Европе, односно регионално. Наравно, експертска знања и искуства су немерљива и промена седишта међународног спортског савеза не сме да значи истовремено и одрицање од могућности да у њој буду ангажована лица која имају пребивалишта у различитим земљама, а који би зарад рада у међународном спортском савезу живели за убудуће у Републици Србији. Управо, како би се тај трансфер пресељења зарад наставка континуитета рада у међународном спортском савезу обавио што ефикасније овим законом успоставља се механизам да се међународном особљу међународног спортског савеза омогући издавање виза, као и одобравање привременог боравка и рада, у убрзаним поступцима, у складу са законима којима се уређује кретање, рад и боравак странаца.

7. ФИНАНСИЈСКА ПОДРШКА (члан 11.)

Програми надлежних међународних спортских савеза са седиштем на територији Републике Србије не представљају општи интерес у области спорта у смислу члана 112. Закона о спорту, тако да не постоји законски уређен основ за подршку активностима тих савеза, те Република Србија не може ни када има оправдан интерес да подржи активности тих међународних спортских савеза. Како би се та правна празнина попунила и обезбедио овај механизам овим законом дата је могућност да Република Србија може обезбедити међународном спортском савезу финансијску подршку у виду финансијског доприноса (дотације), у складу са законом којим се уређује буџет Републике Србије за сваку фискалну годину и расположивим буџетским средствима. С обзиром да је за сваки конкретан међународни спортски савез потребно сагледати све сегменте релевантне за доношење ове одлуке законом је дато овлашћење да Влада приликом одлучивања о давању статуса међународном спортском савезу ближе уређује услове, висину, намену и период обезбеђивања финансијске подршке, у складу са фискалним правилима и прописима о контроли државне помоћи.

8. НАДЗОР И ПРЕСТАНАК СТАТУСА (чл. 12. и 13.)

Одредбе овог дела закона регулишу надзор над применом овог закона препознајући да је министарство надлежно за спорт, у сарадњи са другим надлежним органима, надлежно да да координира примену овог закона у оквиру својих законских овлашћења, а да је надзор над наменским и законитим коришћењем буџетских средстава којима се пружа финансијски допринос (дотација) међународном спортском савезу у надлежности буџетске инспекције у складу са законом.

Такође, како би се у свему штитио најбољи интерес Републике Србије, законом су утврђени разлози чијим наступањем међународни спортски савез може да изгуби статус коју му је признала Република Србија. Разлози да међународни спортски савез изгуби статус у Републици Србији јасно су предвиђени и постоје у случају да међународни спортски савез престане да испуњава услове чијим је испуњењем стекао тај статус у Републици Србији, да међународни спортски савез прекрши споразум о седишту који има потписан са Републиком Србијом, наруши углед или крши јавни поредак Републике Србије или престане да има међународни карактер, те наведено не отклоне и након упозорења надлежних државних органа о наступању неке од наведених околности. Одлуку о престанку статуса међународног спортског савеза доноси Влада, на предлог министарства надлежног за спорт, а она је основ за покретање поступка принудне ликвидације и брисања из надлежног регистра. Опредељење да се овим законом упути на сходну примену закона којим се уређује рад привредних друштава проистиче из потребе да се у пракси примени најефикаснији механизам у ситуацијама када наступе разлози за престанак статуса и брисање међународног спортског савеза из надлежног регистра. Наиме, ни закон којим се уређују удружења, ни закон којим се уређује спорт, иако су ближи по правној природи, не препознају институт принудне ликвидације.

9. ПРЕЛАЗНЕ И ЗАВРШНЕ ОДРЕДБЕ (чл. 14. и 15.)

У оквиру овог дела закона регулисано је питање очувања правног континуитета раније потписаних споразума о пресељењу седишта међународних спортских савеза у Републику Србију чија примена је условљена доношењем овог закона.

Закон ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у „Службеном гласнику Републике Србије”.

IV. ФИНАНСИЈСКА СРЕДСТВА ПОТРЕБНА ЗА ПРИМЕНУ ЗАКОНА

Средства потребна за примену овог закона биће обезбеђена у оквиру раздела Министарства спорта у средњорочном оквиру расхода и издатака.